

2026

Political Science

UGPSDE604

পঞ্চায়ত আৰু গ্রামোন্নয়ন

Panchayat and Rural Development

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

(The Figures in the margin indicate Full Marks for the Question)

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া

Answer the following questions:

1×10=10

1. কোনখন সমিতিয়ে পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিছিল ?

Which committee recommended the establishment of Panchayati Raj Institutions ?

a) অশোক মেহতা কমিটি	Ashok Mehta Committee
b) বলৱন্ত ৰায় মেহতা কমিটি	Balwant Rai Mehta Committee
c) সাৰকাৰীয়া আয়োগ	Sarkaria Commission
d) কোঠাৰী আয়োগ	Kothari Commission

2. গ্ৰাম সভা কিহেৰে গঠিত ? - The Gram Sabha consists of:

a) নিৰ্বাচিত পঞ্চায়ত সদস্য	Elected Panchayat members
b) গাঁৱৰ সকলো প্ৰাপ্তবয়স্ক বাসিন্দা	All adult residents of a village
c) জিলা পৰিষদৰ সদস্য	Members of Zila Parishad
d) কেৱল অনুসূচিত জাতি/জনজাতি সদস্য	Only SC/ST members

3. পঞ্চায়তী ৰাজৰ এটা মূল বৈশিষ্ট্য হ'ল: - A key feature of Panchayati Raj is:

a) ক্ষমতাৰ কেন্দ্ৰীকৰণ	Centralization of power
b) স্থানীয় অংশগ্ৰহণ	Local participation
c) ৰাজ্যিক একাধিপত্য	State monopoly
d) আমোলাতান্ত্ৰিক নিয়ন্ত্ৰণ	Bureaucratic control

4. গ্রামোন্নয়নে মূলতঃ কিহৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে ?

Rural development primarily focuses on:

a) নগৰীয়া আন্তঃগাঁথনি	Urban infrastructure
b) গাঁৱৰ জীৱন ধাৰণৰ মানদণ্ডৰ উন্নতি	Improving living standards in villages
c) ঔদ্যোগিক নীতি	Industrial policy
d) সামৰিক সম্প্ৰসাৰণ	Military expansion

5. মনৰেগা (MGNREGA)-ই কি প্ৰদান কৰে ? - MGNREGA provides:

a) বিনামূলীয়া স্বাস্থ্যসেৱা	free healthcare
b) ১০০ দিনৰ নিশ্চিত নিয়োগ	100 days of guaranteed employment
c) শস্য বীমা	Crop insurance
d) শৈক্ষিক জলপানি	Educational scholarships

6. কোনটো প্ৰযুক্তিয়ে গ্ৰাম্য ই-গভৰ্ণেন্সত সহায় কৰে ? - Which technology supports rural e-governance ?

a) ব্লকচেইন	Blockchain
b) ডিজিটেল প্লেটফৰ্ম	Digital platforms
c) পাৰমাণৱিক শক্তি	Nuclear energy
d) মহাকাশ উপগ্ৰহ	Space satellites

7. পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ কিহৰ দ্বাৰা নিশ্চিত কৰা হয় ? -

Women's participation in PRIs is ensured by:

a) স্বেচ্ছামূলক অংশগ্ৰহণ	Voluntary participation
b) সাংবিধানিক সংৰক্ষণ	Constitutional reservation
c) কেৱল স্থানীয় নিৰ্বাচন	Local elections only
d) পৰামৰ্শদাতা কমিটি	Advisory committees

8. SHG-ৰ সম্পূৰ্ণ অৰ্থ হ'ল: - SHG stands for:

a) স্মল হাউছিং গ্ৰুপ	Small Housing Group
b) আত্মসহায়ক গোট	Self Help Group
c) ষ্টেট হেলথ গভৰ্ণেন্স	State Health Governance
d) ছচিয়েল হেল্প গিল্ড	Social Help Guild

9. সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিয়ে কি নিশ্চিত কৰে? - Social inclusion ensures:

a) সকলো শ্ৰেণীৰ অংশগ্ৰহণ	Participation of all sections
b) সংখ্যাগৰিষ্ঠৰ আধিপত্য	Majority dominance
c) অভিজাত শ্ৰেণীৰ নিয়ন্ত্ৰণ	Elite control
d) চৰকাৰী তদাৰকী	State oversight

10. ডিজিটেল পঞ্চায়তত কি অন্তৰ্ভুক্ত থাকে? - Digital Panchayat involves:

a) হাতেলিখা নথি-পত্ৰ	Manual records
b) তথ্য আৰু যোগাযোগ প্ৰযুক্তি ভিত্তিক প্ৰশাসন - ICT-based governance	
c) কেৱল ৰাজ্যিক প্ৰতিবেদন	State-only reporting
d) ঔদ্যোগিক পৰিকল্পনা	Industrial planning

তলত দিয়া প্ৰশ্ন বোৰৰ উত্তৰ দিয়া: (যিকোনো পাঁচটা)

Answer the following questions: (any five)

6x5=30

11. পঞ্চায়তীৰাজ বুলিলে কি বুজা আৰু ইয়াৰ গঠনৰ মূল উদ্দেশ্য কি?

What is Panchayati Raj and what is its main objective?

12. গ্ৰাম পঞ্চায়ত আৰু জিলা পৰিষদৰ মূল কাৰ্য্যাবলী কি কি?

What are the main functions of Gram Panchayat and Zila Parishad?

13. ৭৩ সংখ্যক সাংবিধানিক সংশোধনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the features of the 73rd Constitutional Amendment.

14. গ্ৰাম সভা আৰু গ্ৰাম পঞ্চায়তৰ গঠন আৰু কাৰ্য্যাবলী বৰ্ণনা কৰা।

Describe the composition and functions of Gram Sabha and Gram Panchayat.

15. সামাজিক হিচাপ পৰীক্ষাৰ (Social Audit) ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা আৰু

গ্ৰামোন্নয়ন আঁচনিসমূহৰ কাৰ্য্যকৰী ৰূপায়ণ নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

Explain the concept of social audit and its role in ensuring effective implementation of rural development programmes.

16. পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানত ডিজিটেল প্ৰযুক্তি, কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তা (AI) আৰু ই-গভৰ্ণেন্সৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

Discuss the role of digital technologies, AI, and e-governance in PRIs.

17. গ্ৰামোন্নয়নত মনৰেগা (MGNREGA)-ৰ উদ্দেশ্য, বৈশিষ্ট্য আৰু প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Discuss the objectives, features, and impact of MGNREGA in rural development.

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া: (যিকোনো দুটা)

Answer the following questions: (any two)

10x2=20

18. ভাৰতত পঞ্চায়তী ৰাজ প্ৰতিষ্ঠানৰ বিকাশ আৰু ক্ৰমবিকাশৰ ধাৰা গাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা।

Trace the development and evolution of Panchayati Raj Institutions in India.

19. গ্ৰাম্য প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থাত গ্ৰাম পঞ্চায়ত আৰু জিলা পৰিষদৰ গঠন আৰু কাৰ্যাৱলী ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the structure and functions of Gram Panchayat and Zila Parishad in the rural administrative system.

20. কাৰ্যকৰী গ্ৰাম্য প্ৰশাসনৰ প্ৰসাৰত নাগৰিক সমাজৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

Discuss the role of civil society in promoting effective rural governance.

21. ডিজিটেল পঞ্চায়ত বা ই-পঞ্চায়তৰ ধাৰণা আৰু আধুনিক প্ৰশাসনত ইয়াৰ সুবিধাসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the concept of Digital Panchayat or e-Panchayat and its benefits in modern governance.
